

Organisatieonderdeel: Leefomgeving
Behandelaar: J. Donner
Telefoonnummer: 0342495338

Voorstelnr. 3241
Barneveld, 15 januari 2024
Portefeuillehouder: J. de Heer-Verheij

☒ Ter kennisname naar de raad
Nummer beleidsproduct:

☐ Op overzicht Bestaand beleid (website)

Onderwerp: **Brief Regio Foodvalley over netcongestie**

Gevraagde beslissing:

1. Kennis nemen van de informatiebrief van de Regio Foodvalley over netcongestie
2. De raad informeren via rubriek B van de lijst met ingekomen stukken van de gemeenteraad

1. Inleiding

De RES Foodvalley geeft in bijgevoegde brief inzicht in de stand van zaken met betrekking tot de netcongestie in de Foodvalley en de positie van Liander en TenneT.

2. Beoogd effect

a) Meetbaar effect

De raad is geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de netcongestie in de Foodvalley en de positie van Liander en TenneT.

b) Maatschappelijk effect

3. Argumenten

4. Kanttekeningen

2.1. De raad is eerder door het college geïnformeerd over dit thema met de memo Energietransitie en Netcongestie

Met de memo Energietransitie en netcongestie, ingekomen stuk B3.13 bij de raadsvergadering van 13 december, is de raad reeds geïnformeerd over de stand van zaken rond dit thema in Barneveld.

2.2. De gemeente Barneveld heeft een eigen overleg met Liander over de gevolgen voor en de te maken afspraken over het omgaan met de netcongestie.

Samen met de netbeheerder wordt gekeken of er, en waar, knelpunten zitten ten aanzien van woningbouw, scholen en publieke diensten, en hoe deze knelpunten kunnen worden opgelost. Daartoe is bij de gemeente Barneveld een taskforce netwerkcapaciteit opgezet.

5. Financiën

6. Participatie en communicatie

a) Participatie

b) Communicatie

7. Uitvoering

Planning:

Evaluatie/controle

8. Bijlagen

1. Memo 'aanpak Netcongestie'
2. Brief regio Foodvalley over Netwerkcapaciteit.

Memo

Datum:
18 januari 2024

Onderwerp: Aanpak Netcongestie

Ter attentie van: College van B&W

Afzender: J. Donner

Inleiding

Regio Foodvalley heeft een informatiebrief gestuurd over de capaciteitsproblemen op het elektriciteitsnetwerk. Aanleiding was de raadsinformatiebijeenkomst op 27 november 2023. Daarin bevestigden netwerkbeheerders Liander en TenneT de beperkingen op het netwerk en kondigden zij nieuwe beperkingen aan. Het college behandelt dit dossier met de hoogste urgentie, en wil de raad graag in deze memo op de hoogte brengen van de acties die de gemeente tot nu toe heeft ondernomen en in de komende tijd zal ondernemen.

Voorgeschiedenis

In memo's van november 2020 (Raadsvergadering 9 december 2020, ingekomen stuk b 3.15), mei 2022, (Raadsvergadering 25 mei 2022, ingekomen stukken B 3.1.), en 13 december 2023 (ingekomen stuk b 3.13) is de gemeenteraad geïnformeerd over de krapte op het energienetwerk en de gevolgen voor ontwikkelingen in de gemeente Barneveld, voor zover bekend. De groei van de opwekking van duurzame energie met zonnepanelen en de vraag naar elektriciteit door elektrificatie van huishoudens, verkeer en productieprocessen raakt aan de grenzen van de capaciteit van het huidige elektriciteitsnetwerk. Dat heeft gevolgen voor zowel de teruglevering van duurzame energie op het netwerk en in toenemende mate op de mogelijkheid van levering van energie aan gebruikers. Versterking van het netwerk vraagt veel menskracht, materialen, geld en tijd.

Huidige situatie

De verwachting is dat rond 2030 het netwerk grotendeels klaar is voor de toekomst. Intussen wordt door Liander gewerkt aan het regionale net. Dat betreft zowel de uitbreiding van het middenspanningsnetwerk, als het vergroten van onderstations in Barneveld en Harselaar. Daarnaast is aandacht voor de ontwikkeling van nieuwbouw, voorzieningen en uitbreiding van bedrijventerreinen.

Barneveldse aanpak netcongestie

Het college brengt het speelveld in kaart door middel van een gedegen probleemanalyse. Samen met Liander en de woningstichting maakt de gemeente een planning in de aanpak van de versterking van het netwerk. Waar is die aanpak noodzakelijk, en hoe zorgen we dat de versterking zo goed mogelijk verloopt?

Ook faciliteert het college tussentijdse oplossingen. Samen met bedrijven wordt, gefinancierd door de gemeente, op Harselaar gekeken naar mogelijkheden om met behulp van een slimme energiehubs te zorgen dat bedrijven zich binnen de beperkingen van de capaciteit toch kunnen ontwikkelen en verduurzamen. Tot slot zal de gemeente in de communicatie aandacht besteden aan het belang van gelijktijdigheid in opwek en gebruik van energie en het voorkomen van pieken.

In 2022 is regulier overleg gestart tussen de gemeente, woningcorporatie en Liander over de plaatsing en prioriteitstelling van middenspanningskasten. Daartoe heeft Barneveld, als eerste gemeente in de Foodvalley, een samenwerkingsovereenkomst gesloten die wordt uitgewerkt in zogenaamde buurtrealisatieplannen.

Task force Netcongestie

Om daarnaast de gevolgen voor nieuwe ontwikkelingen in kaart te brengen en mogelijke oplossingen te zoeken voor beperkingen op het netwerk is vanuit het programma duurzaamheid de interne taskforce netwerkcapaciteit opgezet. Hierin wordt samengewerkt door ambtelijke vertegenwoordigers van duurzaamheid, wonen, veiligheid, vastgoed, scholen, bedrijven en mobiliteit. Wanneer nodig worden andere disciplines aangehaakt. Doel van deze taskforce is te komen met een advies voor de Barneveldse aanpak van netcongestie. Dit gaat om het in kaart brengen van de impact van netcongestie op geplande ontwikkelingen en aanbevelingen voor de aanpak. Denk hierbij aan wat we op moeten pakken op welk schaalniveau (strategisch, tactisch en operationeel) en hoe we aansluiten op en gebruik maken van de aanpak in de regio. Hieronder het stappenplan om te komen tot de aanpak weergegeven.

1. Speelveld in kaart brengen

- De aanpak bestaat uit drie stappen: Probleemanalyse & stakeholderanalyse
- Opstellen van een projectenkaart (Welke geplande ontwikkelingen en bestaande situaties -denk hierbij aan
- wonen, bedrijven (breed), maatschappelijk vastgoed en infrastructuur, OR- worden geraakt en hoe?)
- Opvragen van relevante informatie intern/extern (o.a. projectenkaart Liander)
- Uitwerken van een contactenoverzicht
- Wie praat met wie? En op welk niveau?
- Afnemen van interviews

2. Urgente zaken oppakken

- Formuleren van de 'denklijn' en de 'doelijn' (=harde afspraken maken met Liander over strategische projecten)
- Input voor de lobby richting TenneT vanuit de regio
- Communicatie intern en extern over impact
- Informeren college en gemeenteraad
- Input voor structurele borging aanpak netcongestie via de Kadernota

3. Advies voor het vervolg formuleren

- Hoe moeten we dit als organisatie gaan organiseren en structureren.
- Omgaan met belemmeringen: wat is de aanbevolen strategie (denk aan prioritering ontwikkelingen, innovatieve oplossingen, lobby, etc.) Wat pakken we op welk schaalniveau op (strategisch, tactisch en operationeel niveau). Aansluiting bij de aanpak in de regio is randvoorwaardelijk.

In het tweede kwartaal van 2024 zal de raad een memo ontvangen met daarin in beeld wat de impact van netcongestie is op geplande ontwikkelingen en inzicht in onze aanpak.

Aan de raden van de deelnemende
gemeenten Regio Foodvalley
via de colleges van B&W

uw kenmerk:	uw brief van: ons kenmerk:	behandeld door:	doorkiesnummer:	e-mailadres:
-	23/FV/Energie/231215	E. Kuis	0318-680 667	eugene.kuis@regiofoodvalley.nl
onderwerp:		bijlage:		datum:
Raadsinformatiebrief netcongestie Regio Foodvalley		-		15 december 2023

Geachte raads- en collegeleden,

Als bestuur van Regio Foodvalley bieden wij u deze raadsinformatiebrief over netcongestie aan, zoals aangekondigd tijdens de raadsinformatiebijeenkomst op woensdag 27 november 2023.

Aanleiding

Nederland stapt massaal over op elektriciteit. Het steeds hogere tempo waarin er extra transportcapaciteit wordt gevraagd, overstijgt de snelheid waarmee netbeheerders het elektriciteitsnet kunnen uitbreiden. Afgelopen weken hebben de netbeheerders op basis van persberichten, webinars en informatiebijeenkomsten de boodschap afgegeven dat op steeds meer plekken in de regio een nieuwe aansluiting of verzwaring voor een bedrijf of woning niet meer vanzelfsprekend is. Met deze brief geven we u een update van de communicatie door de netbeheerders en inzicht in de maatregelen die door deze partijen worden genomen.

Wat is er aan de hand?

De netbeheerders in de regio Foodvalley (TenneT, Liander en Stedin) signaleren dat de regio een volgende fase in gaat, waarbij de toegang tot het elektriciteitsnet verder onder druk komt te staan. Uit door TenneT gepubliceerde onderzoeken voor Utrecht, Gelderland en de Flevopolder wordt duidelijk dat er voor ondernemers (grootschalig) in die regio's sowieso geen ruimte beschikbaar is op het elektriciteitsnet. De boodschap van de netwerkbedrijven is ook dat de benodigde transportcapaciteit voor woningbouw en verduurzaming van de bestaande woningvoorraad in de regio Foodvalley niet zondermeer gefaciliteerd kan worden de komende jaren.

Uit scenario's van Stedin blijkt dat er de komende 15 jaar sprake is van een verdrievoudiging van de elektriciteitsvraag. In Gelderland heeft Liander al langere tijd te maken met congestie, waardoor bedrijven en instellingen niet kunnen uitbreiden of starten en duurzaam opgewekte stroom niet kan worden terug geleverd. Naast verschillende knelpunten op het net van Liander, geldt voor de gehele provincie ook dat de maximale capaciteit van het landelijk hoogspanningsnet is bereikt. Dit geldt zowel voor de opwek als afname van elektriciteit. Hierdoor moeten ondernemers in Gelderland jarenlang wachten op een nieuwe aansluiting of verzwaring.

Daarnaast constateren de netbeheerders dat het door de elektrificatie van bedrijven en huishoudens ook drukker wordt op het elektriciteitsnet in de wijk. Dit betekent dat ook kleine bedrijven en consumenten langer moeten wachten op een aansluiting of een verzwaring.

De gevolgen van file op het elektriciteitsnet

De netbeheerders realiseren zich dat deze ontwikkelingen enorme impact hebben op huishoudens en bedrijven. In het kort zijn de gevolgen:

- Grootverbruikers kunnen niet meer aangesloten worden. Dit raakt bedrijven direct, maar bijvoorbeeld ook maatschappelijke voorzieningen zoals scholen, buurthuizen en/of brandweerkazernes. Overigens vallen ook appartementengebouwen vaak onder deze categorie.
- Bovendien verwachten Liander, Stedin en TenneT dat netcongestie zich verder uitbreidt en in delen van de provincies Utrecht en Gelderland ook aansluitingen voor kleinverbruikers gaat raken. Dit betekent dat geplande woningbouwprojecten, verduurzaming van bestaande woningen en de aansluiting van bijvoorbeeld laadpalen niet zonder meer doorgang kunnen vinden.
- Er is momenteel minder ruimte voor nieuwe aansluiting van grootschalige zon- en windprojecten direct op het net maar zijn er wel opties voor nieuwe projecten door lokaal verbinden van vraag en aanbod en/of zogenoemde 'achter-de-meter-projecten'.

Inzicht in de exacte impact van netcongestie per gemeente of per project ontbreekt op dit moment. Partijen werken er op dit moment aan om dit inzicht te verkrijgen (zie ook onder vervolgstappen).

In hun communicatie geven de netbeheerders aan dat hun actuele beleid om met aanvragen voor aansluiting om te gaan is:

Grootverbruikers:

Aanvraag voor aansluiting gedaan vóór 17 november 2022 -> worden aangesloten mét gevraagd vermogen.

1. Geen transportbeperking Liander/Stedin
2. Wel transportbeperking Liander/Stedin: afhankelijk van werkzaamheden

Met aanvraag vanaf 17 november 2022 -> worden aangesloten zónder gevraagd vermogen.

1. Alle aanvragen hebben een transportbeperking van TenneT. Afhankelijk van werkzaamheden TenneT.
2. Waarvan sommigen ook een transportbeperking Liander/Stedin. In dat geval afhankelijk van werkzaamheden TenneT en Liander/Stedin.

Kleinverbruikers

Consumenten worden vooralsnog aangesloten met een aanvraag t/m 3x80A. Tegelijkertijd gelden er restricties met betrekking tot het aantal nieuwe huizen dat gebouwd kan worden en het aantal huizen dat kan verduurzamen door een warmtepomp te plaatsen.

Naar oplossingen voor de korte en lange termijn

Op alle niveaus van netbeheer ontstaat in toenemende mate congestie met een gestapeld effect voor de feitelijke aansluitingen in onze gemeenten. Daarbij is het nog onduidelijk hoe de effecten precies lokaal uitpakken en op welke wijze ze onze gezamenlijke ontwikkelambities gaan beperken. Omdat netcongestie een complexe en vervelende situatie is, werken de provincies Utrecht en Gelderland samen met netbeheerders, marktpartijen en overheden aan oplossingen om deze filevorming op het net tegen te gaan.

In beide provincies is een zogenoemde Energy Board aan het werk. In de Energy Board werken de provincies samen met TenneT en regionale netbeheerder Stedin en Liander, de RES-regio's én gemeenten. De samenwerking is erop gericht om het lokale stroomnet sneller uit te breiden en er slimmer gebruik van te maken. In de Energy Board komen de plannen van de netbeheerders, marktpartijen en overheden samen, zodat onder meer ruimtelijke planprocessen en vergunningsprocedures eerder en beter op elkaar afgestemd worden.

Zonder ingrijpende maatregelen, vertraagt de woningbouw, de economie en de verduurzaming in Foodvalley. Het werken aan oplossingen gebeurt op drie manieren:

Korte termijn - sneller bouwen

Sneller bouwen aan het net: de capaciteit van het elektriciteitsnet moet vergroot en verzwaard worden. Daarom wordt er de komende jaren fors geïnvesteerd en gebouwd door netbeheerders. 1 op de 3 straten moet open voor de grote verbouwing van het energienet. De netbeheerders geven aan dat zij in elk geval tot 2029 bezig zijn met de verzwaring van het netwerk. De verzwaring blijft ook na 2030 een inspanning.

Korte termijn - slimme oplossingen

Slimme oplossingen om het bestaande net beter te benutten: ketenpartners willen nu zo goed mogelijk omgaan met de netcapaciteit die er is. Met slimme oplossingen wordt bekeken hoe het net beter én flexibeler gebruikt kan worden. Denk bijvoorbeeld aan bedrijven die op bedrijventerreinen lokaal energie met elkaar delen in zogenaamde energiehubs. Of aan beperkende contracten met bedrijven die op piekmomenten tussen 16.00 uur en 20.00 uur even niets verbruiken. Het lokaal verbinden van vraag en aanbod van duurzaam opgewekte energie ontlast het net ook. Het combineren van de netaansluiting van wind- en zonneparken kan betekenisvol bijdragen aan de vermindering van de netcongestie evenals achter-de-meter-projecten waarbij duurzaam opgewekte energie direct wordt geleverd aan een bedrijvenpark of woonwijk.

Lange termijn - provinciaal meerjarenprogramma

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (P-MIEK): samen met netbeheerders en andere partijen brengen de provincies de ontwikkelingen in kaart voor duurzame opwek, warmtetransitie, woningbouwopgave, bedrijven en mobiliteit. Aan de hand van al deze ontwikkelingen en de al geplande infrastructuur, wordt gekeken waar knelpunten zullen ontstaan en welke extra energie-infrastructuur nodig is. Iedere twee jaar wordt van het P-MIEK een nieuwe versie opgeleverd. De jongste provinciale investeringsplannen lagen tot 29 november 2023 ter consultatie. Netbeheerders delen de plannen met belanghebbenden om deze beter en scherper te maken. De investeringsplannen worden op 1 januari 2024 ingediend bij de Autoriteit Consument en Markt (ACM).

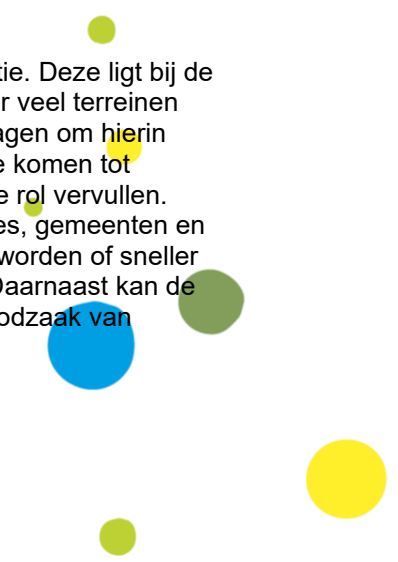
Vervolgstappen

De netwerkbedrijven zijn/gaan in gesprek met elke gemeente in onze regio. Het eerste kwartaal van 2024 wordt duidelijk welke capaciteit er per station/gemeente is. In het tweede kwartaal volgt een herijking van de beschikbare capaciteit op basis van meting en de situatie in de winterperiode. Ook gaan de netwerkbedrijven samen met gemeenten woningbouwprojecten nog preciezer in kaart brengen en bestaande data aanvullen met aantallen, warmteconcepten en realistische verwachting qua realisatie. Dit geldt ook voor andere maatschappelijke initiatieven.

De netbeheerders zullen de verwachting op stationsniveau transparant maken en bespreken in relatie tot wat past. Er zal sprake zijn van een blijvende dialoog met provincie, de regio en gemeente. Oplossingen kunnen alleen samen worden gezocht.

Rol van Regio Foodvalley

Voor alle duidelijkheid: de regio heeft geen formele rol als het gaat om netcongestie. Deze ligt bij de provincies en de netbeheerders. Netcongestie zal wel grote gevolgen hebben voor veel terreinen waarop regionaal wordt samengewerkt (o.a. wonen, werken, mobiliteit). Dit zal vragen om hierin gezamenlijk afwegingen te maken en prioriteiten te stellen. Ook als het gaat om te komen tot oplossingen voor netcongestie kunnen gemeenten en de regio wel een belangrijke rol vervullen. Door goede afstemming en informatievoorziening tussen netbeheerders, provincies, gemeenten en regio kunnen de geschetste korte- en langetermijnoplossingen mogelijk gemaakt worden of sneller gerealiseerd worden. Dit is mede de reden dat de Energy Boards zijn opgericht. Daarnaast kan de lobbykracht van de regio ingezet worden om extra aandacht te vragen voor de noodzaak van bepaalde maatregelen.

Datum: 15-12-2023
Betreft: Raadsinformatiebrief netcongestie Regio Foodvalley

Tot slot

De boodschap die de netbeheerders hebben afgegeven, komt voor ons onverwacht. Juist vanwege de grote maatschappelijke impact die netcongestie kan hebben, willen we deze boodschap snel met u delen. Dat maakt ook dat de boodschap vragen kan oproepen die nog niet te beantwoorden zijn. Met de netbeheerders en provincies wordt samengewerkt om de impact op lokale en regionale plannen en afspraken scherp te krijgen. En we werken aan oplossingen. Wanneer we meer zicht hebben op deze impact en de (aangedragen) oplossingen informeren wij u verder.

Met vriendelijke groet,
namens het algemeen bestuur Regio Foodvalley,

Arjen Droog
directeur

René Verhulst
voorzitter

